

С. А. ГАРМАШ (канд. пед. наук)
Донецький державний університет управління

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗШИРЕНОГО ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ

У статті розкрито основну ідею проектно-дослідної діяльності, а саме: забезпечення розширеного доступу всіх суб'єктів освітнього процесу до інформації з використанням новітніх інформаційних технологій. Автор пропонує лонгitudний освітній проект щодо організації освітнього процесу вищого навчального закладу із впровадженням інформаційних технологій навчання.

Ключові слова: новітні інформаційні технології, суб'єкти освітнього процесу, освітній проект.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Динаміка соціально-економічного розвитку України актуалізувала проблему пошуку нових підходів до організації навчально-виховного процесу у навчальних закладах. Особливої уваги заслуговує використання інформаційних технологій в освіті, оскільки сучасний випускник вищої школи повинен опанувати навички взаємодії з інформаційними потоками і використовувати комп'ютер як інструмент повсякденної діяльності.

Підготовка студента вищої школи управління, здатного до прояву власних сутнісних сил у різноманітних видах діяльності, як особистості з високим рівнем сформованості професійно-інтелектуальних, духовних, соціальних позицій обумовлює необхідність організації навчально-виховного середовища на засадах інноваційно-педагогічної діяльності. У зв'язку з цим сучасні підходи до реформування вищої освіти базуються на умілій інтеграції традиційних методів і форм навчання з інформаційними технологіями, що відкриває розширений доступ всіх суб'єктів освітнього процесу до здобуття інформації й загалом сприяє підвищенню якості освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Проблема удосконалення системи навчання у вищих навчальних закладах є предметом психолого-педагогічних досліджень. Нові підходи до організації процесу навчання розкриті в наукових працях Ю.К.Бабанського, В.П.Беспалька, В.М.Галузинського, Б.С.Гершунського, М.Б.Євтуха тощо.

Історико-філософський аспект досвіду впровадження педагогічних технологій в навчально-виховний процес вищих закладів освіти розглянуто у працях В.П.Андрущенко, І.А.Зязюна, В.Г.Крем'я, В.І.Лугового, О.В.Сухомлинської, В.Д.Шадрікова та інших.

Загальні психолого-педагогічні аспекти основ управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів вищої школи досліджували вчені Б.Г.Ананьєв, В.К.Буряк, І.Д.Бех, П.Я.Гальперін, М.Б.Євтух, Ю.А.Конаршевський, Н.В.Кузьміна, В.І.Лозова, С.Д.Максименко, М.І.Шкіль, М.Д.Ярмаченко та ін.

Окремі аспекти психологічних основ комп'ютерного навчання вивчали І.М.Горелов, Є.І.Машбиць, О.К.Тихомиров, С.Пейперт.

Висвітлення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Незважаючи на педагогічний потенціал, в сучасній вищій школі інформаційні технології навчання масово не використовуються. Пояснюється це тим, що сьогодні матеріальна база вищих навчальних закладів не відповідає достатньому рівню, більшість викладачів володіють комп'ютером на рівні користувача і не мають спеціальної підготовки, а також програмно-методичне забезпечення навчального процесу із впровадженням інформаційних технологій потребує вдосконалення й подальших розробок у цьому напрямі.

Таким чином, актуальність і практична значущість проблеми обумовили *основну ідею проектно-дослідної діяльності*: забезпечення розширеного доступу всіх суб'єктів освітнього процесу до інформації з використанням новітніх інформаційних технологій (НІТ).

Формування цілей статті (постановка завдання). *Мета* – запропонувати лонгитюдний освітній проект щодо організації освітнього процесу вищого навчального закладу із впровадженням інформаційних технологій навчання. Завдання проекту полягає у: підвищенні якості освіти суб'єктів освітнього процесу на основі використання у навчально-виховному процесі НІТ; використанні інтерактивних методів навчання з метою підвищення творчої й інтелектуальної складових навчальної діяльності; інтеграції різних видів навчальної діяльності; адаптації НІТ до індивідуальних особливостей студентів; забезпеченні неперервності й наступності в процесі навчання; використанні педагогічних програмних засобів (ППЗ); створенні власних педагогічних програмних засобів (ППЗ); розробці НІТ дистанційного навчання; формуванні інформаційної культури всіх суб'єктів проекту.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Актуальність лонгитюдного освітнього проекту щодо організації освітнього процесу вищого навчального закладу із впровадженням інформаційних технологій навчання зумовлена тими безмежними можливостями, яких він надає викладачу та студентам на шляху формування ключових компетентностей особистості, розвитку її індивідуальних здібностей і талантів, здатності до творчої самореалізації та саморозвитку. Крім того, забезпечення розширеного доступу всіх суб'єктів освітнього процесу до інформації з використанням НІТ буде сприяти підвищенню якості освіти. У цілому проект має стратегічне планування, яке буде видозмінюватися в залежності від реалізованих планів, кадрового і матеріально-технічного забезпечення ВНЗ.

Результати сучасних досліджень свідчать про те, що педагогічна технологія може бути представлена науковим, процесуально-описовим і процесуально-діючим аспектами. [2,3] В процесі реалізації освітнього проекту, на наш погляд, слід виділити наступні аспекти: методологічний, економічний, технічний, технологічний, методичний. Проаналізуємо стан та розвиток кожного аспекту й визначимо перелік заходів щодо реалізації лонгитюдного освітнього проекту (табл. 1).

Забезпечення розширеного доступу всіх суб'єктів освітнього процесу до інформації з використанням новітніх інформаційних технологій відкриває нові можливості у наступних напрямках: доступ до більшого об'єму навчальної інформації; наочна форма представлення навчального матеріалу; підтримка активних і інтерактивних методів навчання; можливість модульного представлення інформації.

Позитивним при використанні НІТ в освіті є підвищення якості навчання за рахунок: адаптації студента до навчального матеріалу з урахуванням власних можливостей й здібностей [1]; можливості вибору методу засвоєння навчальної дисципліни; регулювання інтенсивності навчання на різних етапах навчального процесу; самоконтролю; швидкого доступу до ресурсів світового рівня; підтримки активних методів навчання; наочності навчальної інформації; розвитку самостійності у навчанні.

Негативними наслідками використання НІТ в освіті є: психобіологічні, які впливають на фізичний і психічний стан студента; соціально-економічні, що передбачають нерівні можливості отримання якісної освіти; етичні і правові, що приводять до плагіату.

Таким чином, освітній проект передбачає головний принцип використання комп'ютера у навчальному процесі – процес навчання повинен бути спрямований не на вміння працювати з певними ППЗ, а на технології роботи з різноманітною інформацією: аудіо- й відео-, графічною, текстовою, табличною тощо.

Висновки за результатами дослідження, перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, організація процесу навчання з використанням інформаційних технологій сприяє формуванню у студентів стійкого інтересу до навчання, потреб у самоосвіті, саморозвитку. При цьому створюються умови для самовизначення майбутніх фахівців у навчальній діяльності з усвідомленням їх власної відповідальності за процес і

результат навчальної праці. Крім того, організація взаємодії студентів розвиває у них комунікативні вміння й навички, формує потреби до колективної праці, спрямованої на здобуття спільного результату. Поряд із цим позиція викладача відповідає принципам педагогіки співпраці, він здатний до перепроєктування навчального процесу, своєї діяльності та діяльності студентів.

Лонгітюдний освітній проект

Назва аспекту	Проблеми	Перелік заходів щодо реалізації аспекту
Методологічний	НІТ штучно накладаються на традиційні освітні форми. Наприклад, як поєднувати традиційні вимоги до проведення лекцій і семінарів з можливостями комп'ютера. Легкий доступ до інформації атрофіє у студента прагнення працювати з літературою.	Пошук основних принципів освітнього процесу у відповідності до сучасного рівня інформаційних технологій. Пошук нових підходів до формування основних вимог до кожного рівня освіти.
Економічний	Сьогодні відбувається інтенсивний процес формування світової «інформаційної економіки». Наша країна не приймає активної участі в інформаційній індустрії, що у багатьох випадках приводить до нав'язування західних стандартів в освіті.	Створення власних педагогічних програмних засобів (ППЗ) у структурі навчально-методичного комплексу до навчальної дисципліни. Сприяння можливості їх розповсюдження не тільки у межах одного вищого навчального закладу, але й між суб'єктами партнерських закладів, з наступною можливістю створення колективного програмного продукту для розповсюдження у межах міста, області, країни тощо.
Технічний	Наявність ППЗ, які використовують різні методичні підходи. Виникає необхідність витрати навчального часу на оволодіння студентами та викладачами елементарними основами сучасних комп'ютерних технологій. Використання застарілого програмного забезпечення приводить до ускладнень при переході з одного рівня навчання на інший, а також до ігнорування питань санітарно-гігієнічної безпеки роботи з комп'ютером.	Необхідна інтеграція зусиль учасників освітнього процесу у межах формування єдиного інформаційного простору на єдиних концептуальних, методологічних й технологічних принципах.
Технологічний	Становлення інформаційного суспільства залежить від телекомунікаційних й інформаційних технологій, оскільки саме вони сприяють економічному росту, створюють умови для вільного спілкування серед великих масивів інформації й знань.	Формування інформаційної культури всіх суб'єктів освітнього процесу.
Методичний	Основні переваги НІТ повинні сприяти їх використанню у навчально-виховному процесі, як одним із основних засобів його підтримки.	Організація різноманітних видів діяльності студентів з використанням НІТ.

Література

1. Головка М.В. Загальні тенденції та психолого-педагогічні проблеми запровадження сучасних технологій навчання / М.В. Головка // Нові технології навчання: Науково-методичний збірник. – Вип. 30. – К. : НМЦВО, 2001. – С. 89-98.
2. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін. : за заг. ред. О.М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2002. – С. 34-44, 128-141.
3. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998. – С. 211.

Надійшла до редколегії 11.02. 2011

Гармаш С. А. Информационные технологии обучения как средство обеспечения расширенного доступа к информации

В статье раскрыта основная идея проектно-исследовательской деятельности, а именно: обеспечение расширенного доступа всех субъектов образовательного процесса к информации с использованием новейших информационных технологий. Автор предлагает лонгитюдный образовательный проект по организации образовательного процесса высшего учебного заведения с внедрением информационных технологий обучения.

Ключевые слова: *новые информационные технологии обучения, субъекты образовательного процесса, образовательный проект.*

Garmash S.A. Information technologies of teaching as backer-up of the extended access to information

The article deals with the main idea of project and research activity and namely: guaranteeing of enlarged access of all parties of educational process to the information using the latest information technologies. The author offers an educational longitude project concerning the organization of the educational process of an institution of higher education introducing information technologies of education.

Key words: *new information technologies of education, parties of educational process, educational project.*